

การพัฒนาแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7

The Development of a Risk Management Model in Schools under Nakhon
Ratchasima Elementary Education Office Area 7

วิวัฒน์ ตูจ่างค์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา และ 3) เพื่อประเมินความเหมาะสม ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน 1. การศึกษาสภาพ สภาพการพัฒนารูปแบบความเสี่ยงในปัจจุบัน 2. การพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา และ 3. ชั้นประเมินความเหมาะสมรูปแบบการบริหารความเสี่ยง กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน จำนวน 341 คน จากตารางของเครซีและมอร์แกนโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีค่า IOC เป็นรายข้ออยู่ระหว่าง 0.80-1.00 แอลฟา (Alpha Coefficient) เท่ากับ .89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้าน บุคลากร การดำเนินงาน การเงิน และด้านกระบวนการ ตามลำดับ

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยง ในสถานศึกษาประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ ด้านบุคลากร ด้านการดำเนินงาน ด้านการเงิน และด้านกระบวนการ

3. ผลการประเมินความเหมาะสมรูปแบบการบริหารความเสี่ยง ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ การบริหารความเสี่ยง

¹ อาจารย์ประจำ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the conditions of developing risk management model in schools, 2) to develop a risk management model in schools, and 3) to assess its appropriateness of the model developed. The research design used was a mixed method. It included 1) the study of current conditions, 2) the development of a risk management model in schools using group conversation and interview, and 3) the assessment on its appropriateness. The samples, from Crejcie and Morgan's table of simple random sampling, were 341 teachers and educational personnel in schools under Nakhon Ratchasima Elementary Education Office Area 7. The instruments used was the questionnaire with IOC between .80 – 1.00 and Cronbach's Alpha-Coefficient of 0.89. The statistics used were percentage, mean, standard deviation.

The results were found that

1. the conditions of developing risk management model in schools /under Nakhon Ratchasima Elementary Education Office Area 7 in overall and in each were at much level ranking from personnel, operation, finance, and process respectively,
2. the development of a risk management model in schools included 4 components; personnel; operation; finance and process,
3. the assessment on the appropriateness of a risk management model in schools under Nakhon Ratchasima Elementary Education Office Area 7 was at much level.

Keywords: The model development, a risk management

บทนำ

การจัดการศึกษาของประเทศไทยตั้งแต่เริ่มจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบมาจนถึงปัจจุบัน การศึกษามุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็นและดำรงชีวิตได้อย่าง มีความสุข กล่าวคือให้มีความรู้คู่คุณธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543) ซึ่งกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีคุณลักษณะบรรลุดุจดมุ่งหมายดังกล่าว ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้ตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพของตนเองให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และจากสภาพของสถานการณ์ปัจจุบันใน

สังคมไทยชี้ให้เห็นประเด็นปัญหาวิกฤตอันน่าเป็นห่วงจากกระแสวัตถุนิยมซึ่งกระทบกระเทือนถึงคุณธรรมจริยธรรมของประชาชนโดยตรง เพราะขาดการทำหน้าที่พัฒนาคนอย่างสมบูรณ์ มีความไม่พร้อมเกี่ยวกับการแก้ปัญหาและอุปสรรคในการเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาศักยภาพของคนไทยให้เป็นคนดีมีศีลธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกที่ดีต่อส่วนรวมที่ขาดความสมดุลระหว่างการพัฒนาทางด้านวัตถุกับจิตใจ (รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2551)

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคตเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้หลายองค์กรปรับตัวไม่ทันและได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง เพราะการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติไปพร้อมๆ กัน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในทุกวันนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่คาดเดาไม่ได้ ไม่มีทิศทาง ทำให้ไม่สามารถคาดเดาได้ว่าอนาคตจะเปลี่ยนไปในทางใด (นัทธิ จิตสว่าง, 2557: ออนไลน์) ความเสี่ยงอาจส่งผลกระทบต่อองค์กร ถ้ามีการตัดสินใจผิดพลาดหรือเกิดจากภัยธรรมชาติที่ไม่อาจคาดฝัน อาจนำไปสู่ความล่มสลายขององค์กร หากผิดพลาดในนโยบายย่อมส่งผลกระทบต่อการพัฒนา เกิดจากการไม่ได้ศึกษาความเป็นไปได้ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของผู้บริหารจะทำให้กระแสนิยมและความไว้วางใจของสาธารณชนลดน้อยลง

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดการทรัพยากรการบริหาร ได้แก่ คน เงิน และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา หากไม่มีระบบการบริหาร สถานศึกษาก็จะไม่สามารถดำเนินการปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายได้ และการบริหารสถานศึกษายังเป็นเครื่องมือที่ชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษาอีกด้วย การลงทุนเพื่อการศึกษายังไม่ได้ผลคุ้มค่า เพราะคุณภาพการศึกษาไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดขาดประสิทธิภาพ ซึ่งอาจมาจากหลายสาเหตุ 1) หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 2) ครู เป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ 3) สื่อและเทคโนโลยียังไม่ได้ถูกนำมาใช้อย่างเพียงพอและเหมาะสม ปัจจุบันการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอนยังเป็นไปได้บ้างโดยเฉพาะโรงเรียนในชนบทที่ห่างไกล 4) การบริหารแบบศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง 5) ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน 6) การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษายังไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร เนื่องจากการมีสายบังคับบัญชาหลายระดับ การบริหารแบบรวมศูนย์อำนาจที่ส่วนกลางทำให้งบประมาณที่จัดสรรไปถึงผู้เรียนน้อย จึงมีส่วนทำให้เกิดความเสี่ยงในการบริหารการศึกษา (วิวัฒน์ ตูจ่าง, 2560)

ดังนั้น การบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือทางที่สำคัญตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีโดยจะช่วยให้การบริหารงานและการตัดสินใจด้านต่างๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดการสูญเสียและโอกาสที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่องค์กร สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการจัดการความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ

วัตถุประสงค์การวิจัย

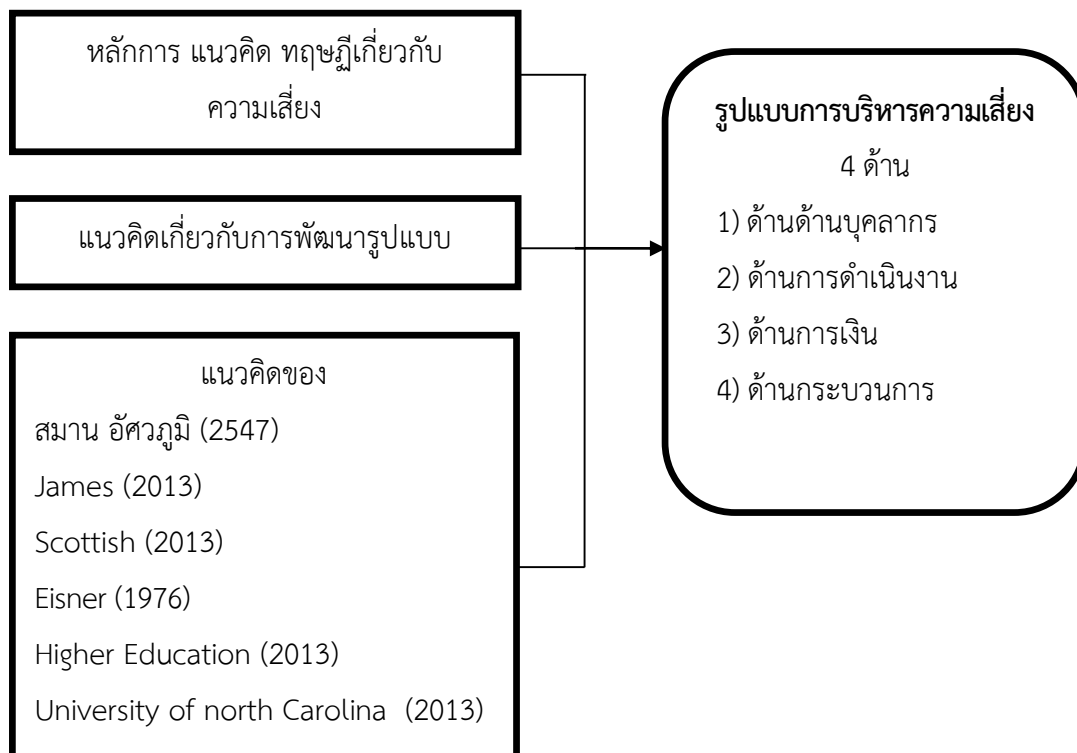
1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7

ขอบเขตของปัญหา

1. สภาพการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา ที่เป็นอยู่มีลักษณะเช่นใด
2. รูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร
3. รูปแบบการบริหารความเสี่ยงที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การกำหนดกรอบแนวคิดการพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสาร ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 มีวิธีดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน

การศึกษาสภาพบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาผู้วิจัยดำเนินการ 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาตามสภาพจริง

การสร้างเครื่องมือ การวิเคราะห์เอกสารเป็นการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยง แล้วดำเนินการสังเคราะห์เนื้อหา (Content Synthesis) ดำเนินการโดย 1) กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกเอกสาร วางเค้าโครงการวิเคราะห์ โดยคำนึงถึงการจำแนกความสอดคล้องกับปัญหาวัตถุประสงค์การวิจัย 2) จัดทำแบบวิเคราะห์เอกสาร ตามโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา กระบวนการบริหารความเสี่ยง องค์ประกอบการบริหารความเสี่ยง

การหาคุณภาพของเครื่องมือ นำแบบวิเคราะห์เอกสารที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะและแก้ไขปรับปรุง

การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์เอกสารจัดเก็บข้อมูลโดยใช้แบบวิเคราะห์เอกสาร และจัดเก็บข้อมูลเป็นหมวดหมู่ตามลักษณะของประเด็นที่ศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล ศึกษาเอกสาร ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา

ประชากร ได้แก่ ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 จำนวน 2,898 คน ข้อมูล 10 มิถุนายน 2560 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7, 2560)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 จำนวน 341 คน ซึ่งได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 607-610) โดยสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม

การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. คุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พิจารณาความสอดคล้อง ความครอบคลุมของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาค่า IOC (Item-Objective Congruence Index) ได้ค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1

3. คุณภาพด้านความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำไปทดลองใช้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 จำนวน 40 คน ตอบแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970: 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านกระบวนการดังกล่าวฉบับสมบูรณ์ ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ประมวลและสังเคราะห์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาของงานวิจัยนี้ จากแหล่งข้อมูลทางวิชาการต่างๆ

2. ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อส่งไปยังผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 ขอความร่วมมือแจกแบบสอบถามครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ระยะที่ 3 การสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา การสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการกำหนดแนวทางการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน ตามเกณฑ์ เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 2 ปี มีความรู้ ความสามารถ เคยได้รับการประเมินสถานศึกษาหรือเป็นผู้ประเมินสถานศึกษาหรือเป็นวิทยากร หรือผ่านการอบรมประชุม สัมมนาเกี่ยวกับการประเมินมาแล้ว และสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท

การสร้างเครื่องมือ ลักษณะของเป็นแบบสัมภาษณ์และแบบบันทึกข้อมูล ลักษณะแบบสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview)

การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อประสานขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์และจัดส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องล่วงหน้า 7 วัน เพื่อศึกษาร

2. นัดหมายวันเวลา สถานที่ ที่จะดำเนินการสัมภาษณ์ ตามที่ผู้บริหารแต่ละคนพร้อมให้สัมภาษณ์

3. ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา ที่ผู้บริหารแต่ละคนกำหนด โดยการจดบันทึกถ่ายภาพ และบันทึกเสียง

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) สรุปสาระสำคัญ แจกแจงความถี่ของผู้สัมภาษณ์แต่ละรายการ

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบ

การพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 มีวิธีดำเนินการ เป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) รายละเอียดดังนี้

1. จัดทำเอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา

2. เลือกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนดโดยมีคุณสมบัติ ดังนี้ เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นศึกษานิเทศก์หรือผู้บริหาร ไม่น้อยกว่า 2 ปี เคยผ่านการอบรมการประเมินหรือเป็นวิทยากรมาแล้ว และสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโทหรือเอก

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญ 5 คน โดยนำไปส่งด้วยตนเอง เพื่อเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มโดยการวิเคราะห์เนื้อหาตามองค์ประกอบ

การจัดกระทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้แล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ หาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) จากนั้นรวบรวมข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสังเคราะห์สภาพปัจจุบันของการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นข้อมูลสำคัญเพื่อดำเนินการระยะที่ 2 ต่อไป

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบ ผู้วิจัยนำผลการสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 จากระยะที่ 1 มาใช้เป็นข้อมูลเพื่อดำเนินการพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1. สร้างแบบสนทนากลุ่ม โดยตั้งประเด็นการสนทนาตามองค์ประกอบที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา โดยนำผลการวิจัยตามระยะที่ 1 มาสังเคราะห์ร่วมกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับศึกษา

สภาพปัจจุบันของการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษามาเป็นกรอบเพื่อสร้างข้อคำถามการสนทนากลุ่ม

2. นำแบบสนทนาที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาและถ้อยคำ

3. ผู้วิจัยนำแบบสนทนาที่ผ่านกระบวนการดังกล่าวฉบับสมบูรณ์ นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล .ผู้วิจัยส่งหนังสือเพื่อเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญ พร้อมส่งประเด็นการสนทนา ให้ผู้เชี่ยวชาญล่วงหน้า 7 วัน เพื่อศึกษารายละเอียดเนื้อหา ข้อมูลเรื่องที่วิจัย และประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อกำหนดวัน เวลา สถานที่ที่จะสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา สรุปสาระสำคัญ แจกแจงความถี่ของผู้สนทนาแต่ละรายการ

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสม

ขั้นตอนนี้เป็นการประเมินความเหมาะสมของการพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ที่พัฒนาขึ้นโดยการสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 2 ปี เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ เคยได้รับการประเมินสถานศึกษาหรือเป็นผู้ประเมินสถานศึกษาหรือเป็นวิทยากร หรือผ่านการอบรมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการประเมิน มาแล้ว สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโทหรือเอก ด้วยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามความเหมาะสม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สอบถามกับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้สอบถาม โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญ
2. ส่งประเด็นข้อคำถามของแบบสอบถามที่ได้รับความเห็นชอบที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาและถ้อยคำแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้แล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลในตอนต้นที่ 1 ได้แก่ การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าแจกแจงความถี่ (f) และค่าร้อยละ (%)
2. วิเคราะห์ข้อมูลในตอนต้นที่ 2 ได้แก่ การวิเคราะห์ความคิดเห็นความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา เขต 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านการดำเนินงาน ด้านการเงิน และด้านกระบวนการตามลำดับ
2. การพัฒนา รูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ประกอบด้วย ด้านบุคลากร ด้านการดำเนินงาน ด้านการเงิน และด้านกระบวนการ
3. การประเมินรูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา แสดงความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาว่ามีการบริหารความเสี่ยงในระดับมากนั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของความเสี่ยงถ้าผู้บริหารมีแนวทางในการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพจะช่วยลดโอกาสหรือความรุนแรงของการสูญเสียและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรได้เป็นอย่างดี จึงต้องมีการเตรียมพร้อมในการรับมือกับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นอยู่เสมอ สอดคล้องกับแนวคิดของ ธร สุนทรายุทธ (2550: 18) ที่เห็นว่าความเสี่ยงต่อการดำเนินการที่เกิดจากการตัดสินใจผิดพลาดของผู้บริหารหรือเกิดจากภัยธรรมชาติที่ไม่คาดฝันอาจนำไปสู่ความล่มสลายขององค์กรได้ ส่วนองค์กรทางการศึกษาถึงแม้ไม่ได้เป็นองค์กรแสวงหาผลกำไรหากผู้บริหารตัดสินใจผิดพลาดย่อมส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาได้เช่นกัน

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 อภิปรายผลดังนี้

ด้านบุคลากร เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินงานของบุคลากรในองค์กรซึ่งการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนปฏิบัติตามองค์ประกอบนี้ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงด้านบุคลากร โดยการกำหนดนโยบายในการบริหารงานที่ชัดเจน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเพื่อนครูด้วยกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารความเสี่ยงด้านบุคลากรให้ครูมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย วางแผนการดำเนินงาน ถ้าเกิด ความเสียหายขึ้นก็จะเป็น

ความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำกระบวนการบริหารความเสี่ยงมาใช้ สอดคล้องกับแนวคิดของ นฤมล โฉมสะอาด และคณะ (2551) ที่เห็นว่าการการบริหารความเสี่ยงเมื่อได้ทางเลือกที่เหมาะสมในการบริหารความเสี่ยงมีทีมจะต้องร่วมกันปฏิบัติ จึงต้องอาศัยความเข้าใจและความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการติดตามประเมินผลจะช่วยให้ทีมบริหารความเสี่ยงได้ข้อมูลเพิ่มเติมไปใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ด้านการดำเนินงาน เป็นการติดตามโครงการอย่างใกล้ชิดเพื่อตรวจวัดการบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนจึงเห็นความสำคัญกับความเสี่ยงด้านนี้มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการติดตามผลการดำเนินงานเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้บริหารที่จะสร้างความมั่นใจได้ว่าการปฏิบัติงานขององค์กรเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง เป็นการลดความเสี่ยงในการบริหารงาน และสามารถสร้างผลงานที่สอดคล้องตามเป้าประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ การติดตามผลการดำเนินงานจะช่วยให้ผู้บริหารทราบข้อมูลที่เป็นตัวบ่งชี้ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นข้อมูลแก่ผู้บริหารในการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปสอดคล้องกับแนวคิดของ วิวัฒน์ ตูจามงค์ (2560) ว่า ความเสี่ยงด้านการดำเนินงานเป็นการบริหารที่ต้องครอบคลุมกระบวนการภายในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน การควบคุม การจูงใจ การติดตามผลงาน การคัดเลือกบุคคลให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน สภาพแวดล้อมและเทคโนโลยี

ด้านการเงิน เป็นความรัดกุมในการวางแผน การจัดทำ การควบคุม และการติดตามประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณซึ่งโรงเรียนต้องปฏิบัติตามองค์ประกอบนี้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารควรระมัดระวังการใช้เงินงบประมาณ โดยเฉพาะการปฏิบัติงานด้านจัดซื้อ จัดจ้างพึงหลีกเลี่ยงการคอร์รัปชัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประกอบ กุลเกลี้ยง (2550) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารความเสี่ยงเพื่อป้องกันคอร์รัปชันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่กล่าวถึงพฤติกรรมคอร์รัปชันด้วยการเบียดบัง ยักยอก หรือนำทรัพย์สินของทางราชการไปใช้ส่วนตัว

ด้านกระบวนการ เป็นการปฏิบัติตนเป็นผู้นำที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาของผู้บริหาร เพื่อให้โรงเรียนปฏิบัติตามองค์ประกอบนี้ ผู้บริหารแสดงความคิดเห็นต่อกระบวนการ ว่าความสำคัญในการบริหารความเสี่ยงด้านนี้ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารได้เน้นกระบวนการทำงาน ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาเกิดความผิดพลาดในด้านนี้เมื่อใดจะส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรง สอดคล้องกับแนวคิดของ ธร สุนทรายุทธ (2550: 18) ที่เห็นว่าความเสี่ยงต่อความล้มเหลวของนโยบายหรือโครงการหากผิดพลาดในนโยบายย่อมส่งผลกระทบต่อทิศทางการพัฒนาหากเป็นระดับโครงการก็ส่งผลถึงความสูญเสียของโครงการมักเกิดจากการไม่ได้ศึกษาความเป็นไปได้ไม่คำนึงถึงจุดคุ้มทุนหรือมีการทุจริต

3. การประเมินรูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เห็นด้วยในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบมีความเหมาะสม สอดคล้องกับการปฏิบัติตามนโยบายของภาครัฐ ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2546ค) ได้กล่าวถึงการ

ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ที่กำหนดให้ส่วนราชการต้องมีการประเมินความเสี่ยงและปรับปรุงระบบควบคุมภายในสถานศึกษาทุกแห่ง เพื่อลดมูลเหตุที่จะเกิดความเสี่ยงในอนาคตอยู่ในระดับที่ยอมรับ ควบคุมประเมินและตรวจสอบได้อย่างมีระบบโดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายตามภารกิจหลักของสถานศึกษาและเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการราชการประจำปีของต้นสังกัด

ข้อเสนอแนะ

การนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาควรมีการอบรมการบริหารความเสี่ยงให้ทุกคนในสถานศึกษาเข้าใจในทุกด้าน
2. สถานศึกษาควรมีการจัดทำแผนรองรับความเสี่ยงให้สอดคล้องกับรูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้บุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วมและกำหนดเป้าหมายในการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อศึกษารูปแบบการจัดทำ และตรวจสอบงบประมาณของโรงเรียน
2. ควรวิจัย ปัญหา และอุปสรรคในการใช้รูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546ค). **พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ธร สุนทรายุทธ. (2550). **การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: บริษัท เนติกุลการพิมพ์ จำกัด.
- นฤมล สะอาดโหมม, บุษกร วัชรศรีโรจน์ และวาสิตา บุญสาธ. (2551). “**CRO ต้องรู้คู่มือบริหารความเสี่ยงองค์กรยุคใหม่**”. กรุงเทพฯ: ฐานบุ๊คส์.
- นัทธี จิตสว่าง. (2557). **การขับเคลื่อนนวัตกรรมในองค์กรภาครัฐ**. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก http://www.gotoknow.org/profiles/users/nathee_nt (วันที่ 20 มิถุนายน 2557).
- ประกอบ กุลเกลี้ยง. (2550). **รูปแบบการบริหารความเสี่ยงเพื่อป้องกันคอร์รัปชันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2551). **ภาวะผู้นำ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เพชรจรัสแสงแห่งโลกธุรกิจ.

- วิวัฒน์ ตู้อัจฉริยะ.(2560). **รูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน** สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- สมาน อัครวุฒิ. (2547). **การบริหารและการจัดการศึกษาในประเทศไทย สหรัฐอเมริกาประเทศอังกฤษ**. กรุงเทพฯ: บริษัท อัมรินทร์พริ้นติ้ง&สตีลซิง.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7. (2560). **งานพัฒนาบุคลากร**. นครราชสีมา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7
- สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ. (2543). **แนวทางในการประกันคุณภาพในสถานศึกษา: เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก**. กรุงเทพฯ: สกศ.
- Cronbach, Lee Joseph. (1970). **Essentials of Psychological Testing**. 3rded., New York: Harper and Row.
- Eisner, E. (1976). “Educational Connoisseurship and Criticism: Their Form and Functions in Education Evaluation.” **Journal of Aesthetic Education**. 192-193.
- Higher Education Institutions Ethics Integrity at Work. (2013). **Higher Education Risk Factors and Definitions**. [Online]. Available from http://www.hccs.edu/hcc/system%20Home/Departments/Internal_Audit/Risk%20essment%20P2Ethicspoint.pdf. (5 May 2013).
- James, Roth. (2013). **Categorizing Risk: Risk Categories Help Users Identify, Understand, and Monitor their Organizations’ Potential Risks-Risk Watch**. [Online]. Available from http://findarticte.com/p/articles/mi_m4153/is_2_59/ai_85014799. (5 May 2013).
- Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30, (3): 607-610.
- The Scottish Government Public Sector. (2013). **Risk Management: Annex 3**. [Online] Available from <http://www.scotland.gov.uk/topics/Government/Finance/spfm/riskannex3>. (2013, November 20)